

Vmbo gl/tl economie: wat moet je weten

Auteurs	Voor Kennisnet ; Eric Welp
Team	Wat moet je kennen
Laatst gewijzigd	17 maart 2021
Licentie	CC Naamsvermelding 4.0 Internationale licentie
Webadres	https://maken.wikiwijs.nl/174408/

Dit lesmateriaal is gemaakt met Wikiwijs van Kennisnet. Wikiwijs is hét onderwijsplatform waar je leermiddelen zoekt, maakt en deelt.

Inhoudsopgave

Consumptie (EC.K.4A)	2
Arbeid en productie (EC.K.5A)	8
Overheid en bestuur (EC.K.6)	14
Internationale ontwikkelingen (EC.K.7)	17
Over dit lesmateriaal	22

Consumptie (EC.K.4A)

Wat moet je kennen voor het examen economie?

Wat moet je zoal kennen voor het examen economie? Hieronder kun je per examenonderdeel lezen wat je globaal moet weten. Eerst lees je het leerdoel zodat je wat meer kennis hebt van het domein. Vervolgens de begrippen die hierbij horen.

De begrippen, concepten en/of opvattingen die je bij economie in ieder geval moet kennen, vind je hier onder. Maar let goed op! Deze begrippen, concepten, en/of opvattingen moet je altijd kunnen duiden. Je moet de begrippen met elkaar verbinden, in een specifieke context herkennen en toepassen of elders weer gebruiken. Sec alleen het uit je hoofd leren van de begrippen is lang niet voldoende om je examen te halen. Vraag dus altijd aan je docent om je bij het leren te helpen.

De precieze leerdoelen die gebruikt worden door de examenmakers vind je [hier](#). Deze syllabus is leidend voor wat je precies moet kennen en kunnen. Onderstaand overzicht kan je helpen bij het leren voor het examen, het zoeken naar examenopgaven en lesmateriaal. Je kunt hier geen rechten aan ontleen.

Je kan:

- bij verschillende vormen van consumeren de keuzeproblemen beschrijven, die zich daarbij kunnen voordoen door schaarste van middelen en tijd en door verschillen in urgentie van behoeften

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
consument	
luxueuze goederen, noodzakelijke goederen	
primaire behoefte, secundaire behoefte	

schaarste	
zelfvoorziening, collectieve voorzieningen,	
ruil, ruilmiddel, directe ruil, indirecte ruil, chartaal geld, giraal geld	
arbeidsverdeling, beroepenspecialisatie,	

<p>Je kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • je eigen positie als consument vergelijken met die van anderen, het verschil in marktpositie tussen consumenten onderling en tussen consumenten en producenten beschrijven en daarbij de positie van jongeren als belangrijke doelgroep betrekken, mede gelet op de vraag- en aanbodverhoudingen en de invloed van menselijke capaciteiten

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
loon, vakantiegeld, winst, loon in natura	
rente, dividend, huur, pacht,	
inkomen, subsidie, sociale uitkeringen	
productiefactoren, natuur, kapitaal, arbeid, ondernemerschap	

nationaal inkomen, inkomensongelijkheid, koopkracht, modaal inkomen, Lorenzcurve	
--	--

<p>Je kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aan de hand van voorbeelden factoren beschrijven die van invloed zijn op veranderingen in het eigen consumentengedrag en dat van anderen in de loop van de tijd
--

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
budget, behoeften	
consumentengedrag, marketing	
vergrijzing	
technologische ontwikkeling	
vergelijkend warenonderzoek	
marketingmix, marktpositie, doelgroep, productbeleid, merk, prijsbeleid, plaatsbeleid, promotiebeleid	
commerciële reclame, indeële reclame, informatieve reclame, merkreclame,	

Je kan:

- aan de hand van voorbeelden het belang van geld voor de economie en de huidige vormen van het betalingsverkeer beschrijven. Je kan ook motieven voor en gevolgen van sparen en lenen noemen en de rol van banken daarbij beschrijven

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
geldfuncties	
debetsaldo, rood staan, creditsaldo, tegoed, debetrente, creditrente	
betalingsverkeer, rente, sparen, lenen	
koopkracht	
onroerend goed	
liquiditeit, liquiditeitstekort	
rentepercentage, looptijd, leenvormen	
leasing, koop op afbetaling, huurkoop	
doorlopende lening, persoonlijke lening, financiële instellingen	

Je kan:

- aan de hand van verzamelde of verstrekte consumenteninformatie een voorgenomen koopbeslissing beoordelen

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
budgetplan	
financiering, bezuinigen, liquiditeit	
sparen, lenen	
sociale beïnvloeding, commerciële beïnvloeding	
ontwikkelingsland	
Milieu, externe effecten	
werkgelegenheid	

Je kan:

- aan de hand van verzamelde of verstrekte consumenteninformatie, gegeven een aantal criteria, een beargumenteerde koopbeslissing nemen, daarbij rekening houdend met de gevolgen van die koopbeslissing

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
huishoudontvangsten/ uitgaven, inkomsten, vaste lasten, incidentele uitgaven	
Afschrijving, reserveringen	
Consumentenbond, Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud)	
vervangingsprijs, aanschafprijs, restwaarde, gebruiksduur, kilometerprijs	

Arbeid en productie (EC.K.5A)

Wat moet je kennen voor het examen economie?

Wat moet je zoal kennen voor het examen economie? Hieronder kun je per examenonderdeel lezen wat je globaal moet weten. Eerst lees je het leerdoel zodat je wat meer kennis hebt van het domein. Vervolgens de begrippen die hierbij horen.

De begrippen, concepten en/of opvattingen die je bij economie in ieder geval moet kennen, vind je hier onder. Maar let goed op! Deze begrippen, concepten, en/of opvattingen moet je altijd kunnen duiden. Je moet de begrippen met elkaar verbinden, in een specifieke context herkennen en toepassen of elders weer gebruiken. Sec alleen het uit je hoofd leren van de begrippen is lang niet voldoende om je examen te halen. Vraag dus altijd aan je docent om je bij het leren te helpen.

De precieze leerdoelen die gebruikt worden door de examenmakers vind je [hier](#).

Je kan:

- aan de hand van voorbeelden uit het bedrijfsleven het verband leggen tussen de begrippen (bedrijfs)kosten, investeren, kapitaalintensieve productie, arbeidsintensieve productie, toegevoegde waarde, opbrengsten, winst en verlies en berekeningen in dit verband maken met behulp van verstrekte of verzamelde gegevens in een realistische context

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
(bedrijfs)kosten	
investeren, kapitaalintensieve productie, arbeidsintensieve productie, toegevoegde waarde	
afzet, marktaandeel, omzet	

verkoopprijs, BTW, accijnzen	
kostprijs, bedrijfskosten, vaste kosten, variabele kosten	
brutowinst, brutowinstopslag, nettowinst	
eenmanszaak, VOF (Vennootschap onder Firma), BV (Besloten Vennootschap), NV (Naamloze Vennootschap), Stichting, ZZP	
effecten, aandelen, obligaties, risico	
kartel, overname, fusie	

<p>Je kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> aan de hand van voorbeelden de samenhang verklaren tussen de begrippen arbeidsverdeling, arbeidsmotieven, arbeidsproductiviteit, productiecapaciteit, economische groei, crisis, recessie, welzijn en welvaart en in dit verband arbeidsverdeling in en buiten het samenlevingsverband en tussen bedrijven onderscheiden

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
arbeidsverdeling	
productiesectoren, primaire sector, secundaire sector, tertiaire sector, quataire sector,	

arbeidsproductiviteit	
Arbowet	
Automatisering. mechanisering	
arbeidsmotieven, emancipatie, deeltijdarbeid	

<p>Je kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aan de hand van voorbeelden uit je eigen omgeving economische aspecten van betaalde en onbetaalde arbeid noemen / beschrijven
--

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
arbeidsmotieven, zwart werk, grijs werk	
arbeidsmarkt, arbeidsoverschot , arbeidstekort, arbeidsbezetting,	
arbeidschaarste, overspannen arbeidsmarkt, gespannen arbeidsmarkt, krappe arbeidsmarkt, ruime arbeidsmarkt	
beroepsbevolking	
(internationale) concurrentiepositie,	

Je kan:L

- vormen, oorzaken en gevolgen van geregistreerde en verborgen werkloosheid aan de hand van voorbeelden beschrijven/noemen, zowel in de eigen omgeving als op nationaal niveau

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
regionale werkloosheid, seizoenswerkloosheid, frictiewerkloosheid	
UWV, uitkeringen, werkloosheidsuitkering	
arbeidsbemiddeling	
conjunctuur, conjuncturele werkloosheid,	
investerings, export, overheidsbestedingen,	
loon-prijsspiraal,	
structurele werkloosheid	
staking, massaontslag, politieke instabiliteit	

Je kan:

- aan de hand van voorbeelden mogelijkheden tot bestrijding van werkloosheid noemen/beschrijven, zowel in de eigen omgeving als op nationaal niveau

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
loonkosten, sociale premies, belastingen	
overheidsuitgaven	
aanbestedingen	
Subsidies, loonkostensubsidie	
innovatie	
Loonmatiging, (om)scholing	

Je kan:

- In verschillende situaties van productie beschrijven dat zich keuzeproblemen voordoen in de afweging van kosten tegenover baten in engere zin en in de afweging van maatschappelijke kosten en baten

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo)	
duurzaamheid	
externe effecten	
bedrijfskosten	

Overheid en bestuur (EC.K.6)

Wat moet je kennen voor het examen economie?

Wat moet je zoal kennen voor het examen economie? Hieronder kun je per examenonderdeel lezen wat je globaal moet weten. Eerst lees je het leerdoel zodat je wat meer kennis hebt van het domein. Vervolgens de begrippen die hierbij horen.

De begrippen, concepten en/of opvattingen die je bij economie in ieder geval moet kennen, vind je hier onder. Maar let goed op! Deze begrippen, concepten, en/of opvattingen moet je altijd kunnen duiden. Je moet de begrippen met elkaar verbinden, in een specifieke context herkennen en toepassen of elders weer gebruiken. Sec alleen het uit je hoofd leren van de begrippen is lang niet voldoende om je examen te halen. Vraag dus altijd aan je docent om je bij het leren te helpen.

De precieze leerdoelen die gebruikt worden door de examenmakers vind je [hier](#).

Je kan:

- aan de hand van voorbeelden de functies van de overheid in de Nederlandse economie beschrijven

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
Rijksoverheid, lagere overheden	
collectieve sector, uitvoerende overheid	
rijksbegroting, miljoenennota, bezuinigingen, begroting	
volksverzekeringen, sociale zekerheid, sociale voorzieningen, gesubsidieerde sectoren	

particuliere sector	
prijsafspraken, concurrentie,	
CPB (Centraal Plan Bureau), CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek), SER (Sociaal Economische Raad)	

<p>Je kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aan de hand van voorbeelden uit het eigen dagelijks leven overheidsontvangsten en overheidsuitgaven noemen en beschrijven
--

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
indirecte belastingen	
BTW, accijns, directe belastingen	
loon- en inkomstenbelasting	
gemeentelijke belastingen	

Je kan:

- aan de hand van voorbeelden de verschillende vormen van sociale zekerheid beschrijven

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
sociale zekerheidsstelsel	
inkomensverdeling	
uitkeringen, volksverzekeringen, werknemersverzekeringen	
sociale voorzieningen, sociale verzekeringen	
vergrijzing	
bezuinigingen	
marktwerking	

Internationale ontwikkelingen (EC.K.7)

Wat moet je kennen voor het examen economie?

Wat moet je zoal kennen voor het examen economie? Hieronder kun je per examenonderdeel lezen wat je globaal moet weten. Eerst lees je het leerdoel zodat je wat meer kennis hebt van het domein. Vervolgens de begrippen die hierbij horen.

De begrippen, concepten en/of opvattingen die je bij economie in ieder geval moet kennen, vind je hier onder. Maar let goed op! Deze begrippen, concepten, en/of opvattingen moet je altijd kunnen duiden. Je moet de begrippen met elkaar verbinden, in een specifieke context herkennen en toepassen of elders weer gebruiken. Sec alleen het uit je hoofd leren van de begrippen is lang niet voldoende om je examen te halen. Vraag dus altijd aan je docent om je bij het leren te helpen.

De precieze leerdoelen die gebruikt worden door de examenmakers vind je [hier](#).

Je kan:

- aan de hand van voorbeelden uit het dagelijks leven het belang van het buitenland voor de Nederlandse economie beschrijven

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
import, importwaarde, betalingsbalans, export	
handelspartners	
Europese Unie (EU), wisselkoers, valuta, eurozone (EMU),	
nationale inkomen	

internationale concurrentie, concurrentievervalsing	
globalisering	
doorvoerhandel	
werkgelegenheid	
protectionisme, contingentering, quotum, heffing. subsidie, invoerrechten	
ruilvoet	
exportwaarde, exportquote	
vrijhandel	
open economie, gesloten economie	

Je kan:

- oorzaken en gevolgen van onderontwikkeling in ontwikkelingslanden noemen en de invloed van internationale handel op de welvaartsverdeling in de wereld beschrijven. Je kan ook oorzaken en gevolgen van welvaartsverschillen tussen rijke en arme landen beschrijven

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
welvaartsverdeling	
economische groei, welvaart	
ontwikkelingslanden	
wereldmarkt, infrastructuur	
protectionisme, politieke instabiliteit, internationale schuldenproblematiek	
welvaartsverschillen, bevolkingsgroei	
wereldmarkt	
invoerrechten	
immigratie, emigratie	
ruilvoet	
schuld, nationaal inkomen per hoofd van de bevolking	

nationaal inkomen	
prijspeil	

<p>Je kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • maatregelen en (eigen) activiteiten beoordelen op hun bijdragen aan de verkleining van de mondiale welvaartsverschillen
--

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
ontwikkelingssamenwerking	
buffervoorraden	
gebonden hulp	
grondstofovereenkomsten	
noodhulp	
buitenlandse investeringen	

Je kan:

- de werking verklaren van maatregelen om onderontwikkeling te verminderen en de rol van de overheid en particulieren daarbij beschrijven

De begrippen die je bij dit domein in ieder geval moet kennen luiden als volgt:

Onderwerpen en/of begrippen	Ken ik ze?
Verenigde Naties	
vrije wereldhandel	
armoede	
Internationaal Monetair Fonds (IMF), Wereldbank, Wereld Handels Organisatie (WTO),	
Kredietverlening, zachte lening, kredietkosten, microkrediet	
ontwikkelingssamenwerking	
noodhulp	
structurele hulp	

Over dit lesmateriaal

Colofon

Auteurs	Voor Kennisnet ; Eric Welp
Team	Wat moet je kennen
Laatst gewijzigd	17 maart 2021 om 17:10
Licentie	De Internationale Creative Commons 4.0 licentie waarbij de gebruiker het werk mag kopiëren, verspreiden en doorgeven en afgeleide werken mag maken onder de voorwaarde: Naamsvermelding, zie http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/ . Meer informatie over de CC Naamsvermelding 4.0 Internationale licentie licentie.

Aanvullende informatie over dit lesmateriaal

Van dit lesmateriaal is de volgende aanvullende informatie beschikbaar:

Eindgebruiker leerling/student

Gebruikte Wikiwijs Arrangementen

Havo economie: wat moet je weten (2021)

Link: <https://maken.wikiwijs.nl/174304/>